

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ขณะนี้ประเทศไทยมีการบริโภคผลิตภัณฑ์นมสูงถึง 1,300,000 ตันต่อปี หรือประมาณวันละ 3,500 ตัน (เฉพาะผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม ปีละ 560,000 – 570,000 ตัน หรือประมาณวันละ 1556 – 1583 ตัน) สถิติกรมปศุสัตว์ ปี 2542 ผลิตน้ำนมดิบได้ 444,000 ตัน (วันละ 1,233.33 ตัน) ปี 2543 คาดว่าจะมีผลผลิตน้ำนมดิบประมาณ 460,000 ตัน (วันละ 1,300 ตัน) จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าน้ำนมดิบยังขาดตลาดอีกปีละ 100,000 ตัน เป็นอย่างน้อย ถ้านำตัวเลขดังกล่าวมาคำนวณจะเห็นว่าการผลิตนมพร้อมดื่ม ผู้ผลิตจะต้องใช้นมสด 4.6 ส่วน ต่อนมผงผสมน้ำ 1 ส่วน (น้ำนมดิบ 82% นมผงผสมน้ำ 18%)

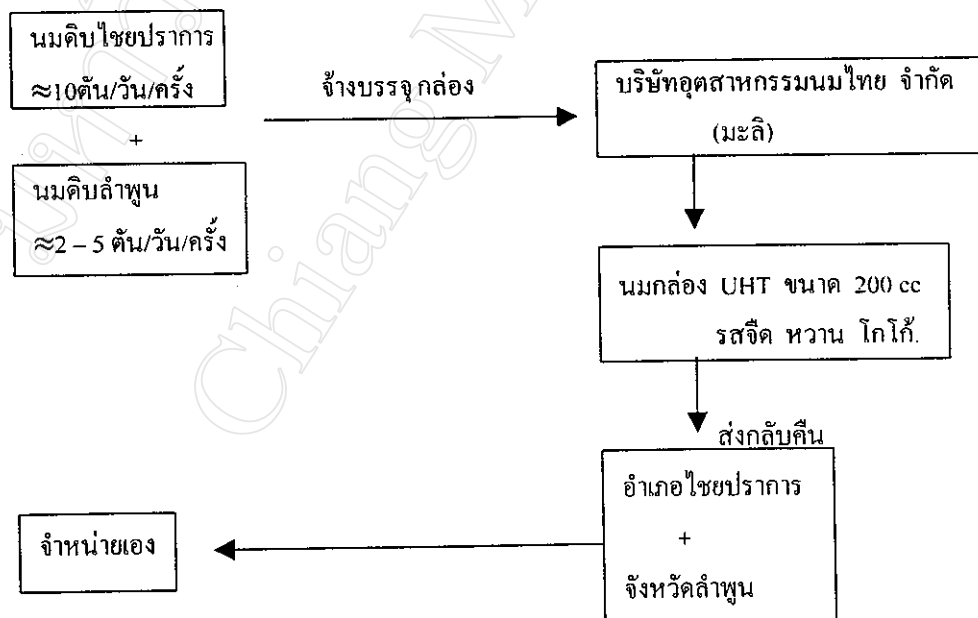
ดังนั้นประเทศไทยจึงส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคให้พอเพียง

ข้อกำหนดของโครงการรณรงค์เพื่อบริโภคนม ประกาศโดยคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2542 กำหนดให้ผู้แปรรูปนมพร้อมดื่มที่เข้าร่วมโครงการอาหารเสริม(นม) ต้องใช้น้ำนมดิบอย่างน้อย 25% ของกำลังการผลิตนมพร้อมดื่ม ดังนั้นอีก 75% ที่เหลือสามารถเป็นนมผงละลายน้ำได้ (ไทยรัฐ, 11 ก.ค. 2543) ที่กล่าวมาจึงเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำนมดิบล้นตลาดขึ้น

จังหวัดเชียงใหม่มีส่งเสริมการเลี้ยงโคนมมาเป็นเวลานาน แต่พื้นที่ที่มีการเลี้ยงจริงจัง มีอาณาเขตกว้างใหญ่ และมีสภาพอากาศที่เหมาะสม ทำให้มีโอกาสในการเพิ่มปริมาณน้ำนมดิบได้ดี คือ อำเภอไชยปราการ

สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ได้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2532 โดยดำเนินธุรกิจด้านการจัดหาปัจจัยการผลิตต่างๆ โดยจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมอำเภอไชยปราการ เมื่อปี 2536 และดำเนินธุรกิจรวบรวมน้ำนมดิบ พัฒนาศูนย์รับน้ำนมดิบให้เป็นศูนย์ที่ทันสมัยสามารถรับน้ำนมดิบได้ 10 ตัน / วัน เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนมากเป็นฟาร์มขนาดเล็ก คือ มีโค 1 – 10 ตัว สามารถผลิตน้ำนมดิบได้โดยเฉลี่ยแม่โครีดนม 1 ตัว สามารถให้นมวันละประมาณ 10 – 12 กิโลกรัมต่อวัน

ในช่วงปี 2542 - 2543 สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ประสบปัญหาการจำหน่าย นํ้านมดิบ โดยบางช่วงจำเป็นต้องเทนํ้านมทิ้ง โดยปี 2542 เทนมทิ้งจำนวน 158,054 กิโลกรัม คิดเป็นเงิน 1,896,648 บาท และในปี 2543 จำนวน 40,831 กิโลกรัม คิดเป็นเงิน 510,387 บาท สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการส่งจำหน่ายนํ้านมดิบให้กับ บริษัทต่างๆ ดังนี้ 1)บริษัทอิมพีเรียล 2)บริษัทโฟโมสต์ 3)บริษัทอุตสาหกรรมนมไทย(มะลิ) 4) บริษัทล้านนา(แพร์)(ผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์) และ 5)บริษัทคันทรี่เฟรช โดยจะส่งนํ้านมดิบขายให้กับบริษัทต่างๆ ข้างต้นสลับเวียนกันไปในแต่ละวันไม่แน่นอน แต่เนื่องจากปริมาณนํ้านมดิบที่บริษัทต่างๆ รับซื้อไม่สามารถรองรับการผลิตนํ้านมดิบของสหกรณ์ได้ทั้งหมด ทางสหกรณ์จึงจำเป็นต้องมีการจ้างบรรจุกล่องเพื่อยืดอายุการเก็บรักษานํ้านม โดยให้ทางบริษัทอุตสาหกรรมนมไทย (มะลิ) เป็นผู้ดำเนินการโดยมีเงื่อนไขคือ ทางสหกรณ์ต้องนํ้านมกล่องที่ผลิตได้มาจำหน่ายเอง (10% ของปริมาณนํ้านมดิบที่ส่งขายให้กับบริษัทมะลิ) เช่น ถ้าส่งนํ้านมดิบให้กับบริษัทมะลิ 10 ตัน ต้องนํ้านมกล่องกลับมาจำหน่าย 1 ตัน (5,000 กล่อง ขนาด 200 cc.) การดำเนินการเป็นไปตาม ขั้นตอนดังนี้

ปัญหาด้านการตลาด

- จำหน่ายไกล
- จำหน่ายได้น้อย

หมายเหตุ : สถานการณ์การจำหน่ายนํ้านมของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด

ช่วงเวลาที่มีการผลิตเป็นนมกล่องยู เอช ที คือตั้งแต่เดือนเมษายน 2543 ถึง สิงหาคม 2543 เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน มีการบรรจุกล่องแล้วทั้งสิ้น 7,000 ทิป (x36 กล่อง = 252,000 กล่อง) เฉลี่ยเดือนละ 1,400 ทิป การนำกลับมาจำหน่ายในพื้นที่ทำให้นมมีราคาสูงขึ้นเนื่องจากเสียดำขน ส่งไป - กลับ ซึ่งตามจริงแล้วประชากรผู้บริโภคนมในพื้นที่อำเภอไชยปราการมีทางเลือกมากมาย ในการบริโภคนมที่สดและประหยัด และได้ประโยชน์คุ้มค่า

เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเร่งด่วนจำเป็นต้องรีบแก้ไข ในเบื้องต้นนักวิจัยเห็นว่า ประชากรผู้บริโภคนมในพื้นที่อำเภอไชยปราการมีส่วนสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหของชุมชน โดยต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการบริโภค “นม” การรวมพลัง ความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการช่วยแก้ไขปัญหาดังนั้นจึงเห็นสมควรที่จะทำการศึกษาและวิจัย ถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาคาตลดน้ำนมดิบของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด โดยอาศัยการรณรงค์อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของผู้บริโภคก่อนและหลังการรณรงค์

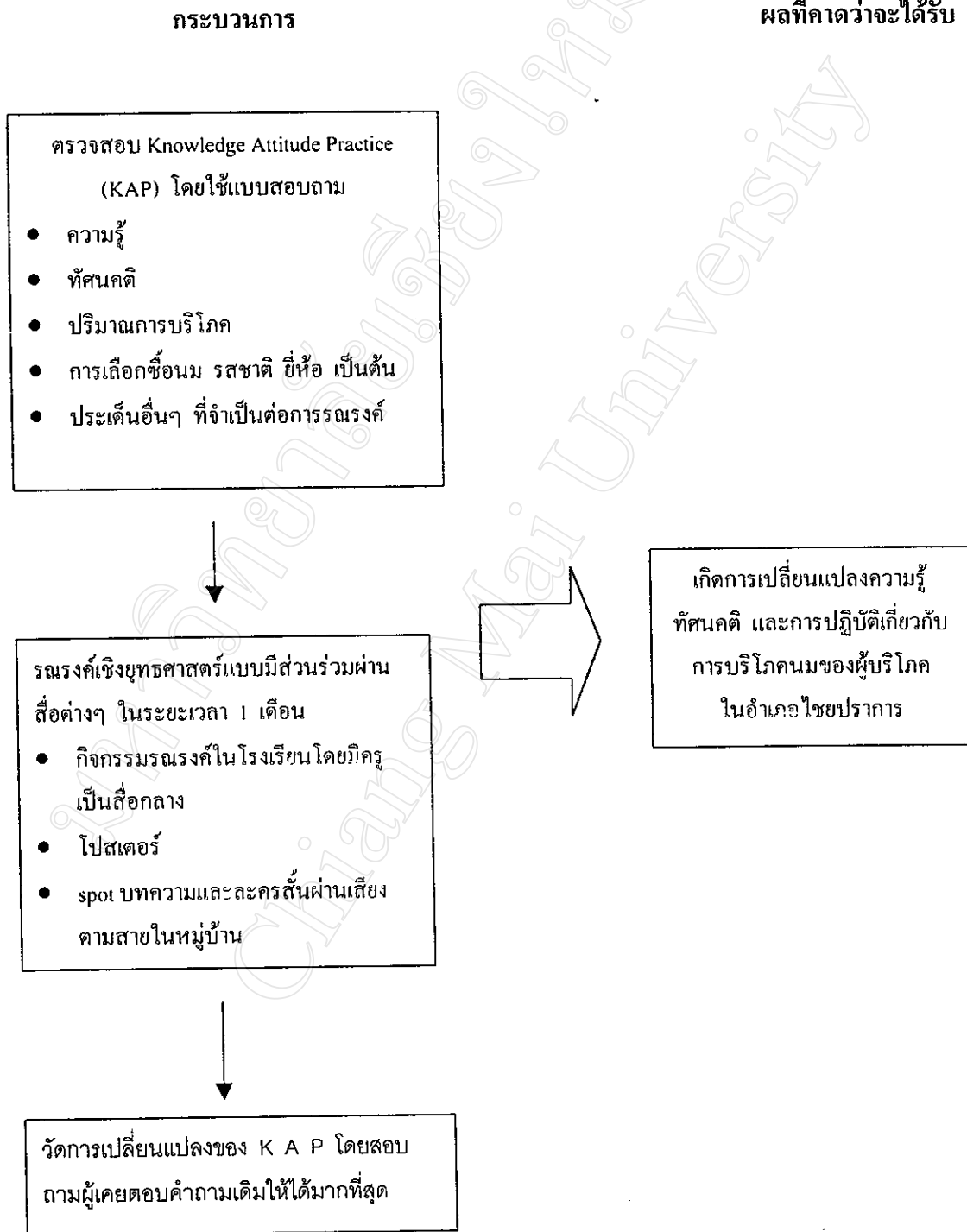
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคนมของผู้บริโภค ในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ใช้ระยะเวลาประมาณ 6 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม 2544 ถึง เดือนสิงหาคม 2544

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์

การรณรงค์	หมายถึง การใช้กิจกรรมหรือสื่อหลายชนิดอย่างต่อเนื่อง เป็นขั้นตอนเพื่อให้บุคคลเป้าหมายเปลี่ยนความคิดเห็น หรือพฤติกรรมโดยสมัครใจตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
สื่อ	หมายถึง สิ่งที่จะเชื่อมต่อระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีหลายประเภทในการวิจัยครั้งนี้ใช้สื่อในการรณรงค์ 3 อย่าง คือ 1) เสียงตามสายในหมู่บ้าน 2) ไปสเตอร์ 3) การรณรงค์ในโรงเรียน (สื่อบุคคล)
นม	หมายถึง นำนมโคที่ผลิตโดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในอำเภอไชยปราการ และนมกล่องBHT ที่จ้างบริษัทเอกชนบรรจุกล่องแล้วสหกรณ์ฯ นำมาจำหน่ายเอง
สหกรณ์	หมายถึง สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด
ชุมชน	หมายถึง ชุมชนอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 4 ตำบล คือ ตำบลศรีดงเย็น ตำบลหนองบัว ตำบลปงตำ ตำบลแม่ทะลบ